

ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВ АСОСИДА ЁШЛАРДА ТАДБИРКОРЛИК КЎНИКМАЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ НАЗАРИЙ- МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ

А. Абдурашидов

Қўқон Давлат педагогика институти ўқитувчиси

Мақола ёшларда инновацион ёндашув асосида тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришнинг назарий-методологик асосларини асослаб берган. Шунингдек, муаллиф талабаларда тадбиркорликни ривожлантириш бўйича ўз таклиф ва тавсияларини келтирган.

Таянч тушунчалар: тадбиркорлик, кўникма, бозор иқтисодиёти, ташаббускорлик, вазифалар.

В статье обоснованы научно-теоретические основы развития предпринимательских навыков у студентов. Автор также внес предложения и рекомендации по развитию предпринимательства у студентов.

Ключевые понятия: предпринимательство, мастерство, рыночная экономика, инициатива, задачи.

The article substantiates the scientific and theoretical foundations for the development of entrepreneurial skills among students. The author also made suggestions and recommendations for the development of entrepreneurship among students.

Key concepts: entrepreneurship, skill, market economy, initiative, tasks.

Ўзбекистон Республикасида иқтисодий ривожланишнинг глобаллашуви шароитида давлатнинг рақобатбардошлиги унинг мавжуд илмий-маърифий ва илмий-техникавий салоҳиятдан тўлақонли фойдаланиш, инновацияларни иқтисодиётга кенг тадбиқ этиш орқали мамлакатнинг барча соҳаларини ривожлантириш, айниқса, кичик тадбиркорлик ва миллий хунармандчиликни ҳар томонлама кўллаб қувватлаш, ёшларга бу соҳада зарурий имтиёзлар яратиш орқали уларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Бунда ёшларни тадбиркорлик фаолиятига кенг жалб этиш, уларда ишбилармонлик сифатларини шакллантириш бугунги куннинг долзарб масалаларидан бири ҳисобланади. Шу сабабли мамлакатимизнинг барча минтақаларида ёшлар иштирокида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш учун қулай ишбилармонлик муҳитини яратиш, ривожланган бозор муносабатлари ва фуқаролик жамияти шаклланиш жараёнларида фаол иштирок этишга тайёр йигит-қизларни тарбиялаш, уларга етарли эътибор ва

шарт-шароитлар яратиб бериш ҳамда эркин фаолият юритишига ғов бўлаётган бюрократик тўсиқларни бартараф этиш бўйича зарур чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, амалда кенг жорий қилинмоқда.

Ўзбекистон Президенти Ш.М.Мирзиёев 2017 йил 17 ноябр куни “Хунармандчиликни янада ривожлантириш ва хунармандларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармонида берилган расмий шарҳда қайд этилишича, ўтган йиллар давомида республикада миллий хунармандчиликни ривожлантириш, халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъатининг кўп асрлик анъаналарини сақлаб қолиш, хунармандчилик билан шуғулланувчи шахсларни қўллаб-қувватлаш бўйича амалга оширилган чора-тадбирларга қарамаздан, хунармандчилик кичик бизнес ва яқка тадбиркорлик ривожланишининг кучли, мустақил ва оммавий йўналишига айлана олмади. Бу каби масалаларни ҳал этиш йўлларида бири бу зарурий педагогик шарт-шароитларни ишлаб чиқиш орқали талабаларда миллий хунарманчилик воситасида тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришдир.

Талабаларни тадбиркорлик фаолиятига йўналтириб ўқитишнинг юқори сифатини таъминлаш учун назарий-методологик ўқитишни ташкил этишда, амалий машғулотларда инновацион методлардан фойдаланиш ва тадбиркорлик фаолиятига йўналтириб ўқитишга тизимли ёндашув зарур.

Бундай ёндашув орқали таълим олувчиларда тадбиркорликнинг назарий билимлар ва амалий кўникмалар мазмунини ўзлаштиришга йўналтирилган қуйидаги асосий мақсадлар амалга оширилиши мумкин:

- Тадбиркорлик фаолиятига мотивацион (ingl. motivation- рағбат), ижодий ёндашув ва мустақилликнинг ривожлантирилиши;
- Таълим олувчиларда (ўқувчиларда) тадбиркорлик соҳасидаги компетенцияларни шакллантирилиши;
- Ўқувчининг компетенцияларини бизнес соҳасининг замонавий ва келажақдаги эҳтиёжларига мос келишини таъминланиши.

Асосий мақсадларга эришишда ўқув дастурларининг изчиллигини, ихтисослик бўйича касбий тайёргарликнинг ва тадбиркорлик фаолиятига йўналтириб ўқитишнинг интеграциясини ҳисобга олиб, тадбиркорлик фаолиятига назарий ва амалий ўргатишни ташкил этиш тамойилларини ва мазмунини ишлаб чиқиш муҳим масала ҳисобланади.

Бозор иқтисодиёти шароитида алоҳида ўзига хос омиллардан бири бу ёшларда тадбиркорлик кўникмалари шаклланганлигидадир. Зеро, тадбиркор деб, иқтисодий ресурслар: ишлаб чиқариш воситалари, ишчи кучи ва табиий ресурсларнинг бир-бирига қўшилишини таъминлайдиган ташкилотчи, янгиликка интилувчи ташаббускор, иқтисодий ва бошқа хавф-хатардан

кўрқмайдиған кишиларга айтилади; Бу хислатлар эса тадбиркорлик кўникмалари деб юритилади.

Тадбиркорлик кўникмаси – ташаббускорлик, ташкилотчилик, новаторлик, иқтисодий хавфдан, жавобгарликдан чўчимаслик хислатларининг ривожланганлиги.

Замонавий бозор иқтисодиёти шароитида, олий ва ўрта махсус махсус касб-хунар таълими муассасалари фаолиятининг асосий фаолият йўналишлари бўлиб, битирувчиларнинг шахсий баркамоллигини шакллантириш, уларнинг ўз устида ишлашлари ва самарали меҳнат фаолиятини олиб боришларига кўмаклашиш, шунингдек, тадбиркорлик ва бизнес бўйича билим ва кўникмаларини шакллантириш, уларга ишбиламонлик руҳини сингдириш, ёшларнинг ишга жойлашиши ва меҳнат бозорига мослашиши учун ёрдам бериш ҳисобланади.

Талаба-ёшларда тадбиркорлик кўникмалакарини эгаллашга тайёрлаш, уларга замонавий шароитда кичик бизнес, тадбиркорликка оид билимларни ўргатиш лозим. Бу эса уларнинг мамлакат иқтисодий барқарорлиги ва тараққиётини таъминлаш учун меҳнат қилишлари, ўз вақтларини фойдали ишларга сарфлашларига кўмаклашади.

Умумий ўрта таълим муассасалари узлуксиз таълим тизимида муҳим ўрин тутди. У ерда таълим-тарбия олаётган ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш масаласи бугунги кунда уни янада такомиллаштириш зарурати юзага келганини кўрсатмоқда. Чунки жамият тараққиёти шиддат билан ривожланиб, янгидан-янги касб-хунарлар пайдо бўлмоқда, ёшларнинг бозор иқтисодиёти талабларига жавоб берадиган касб-хунарларни эгаллашга иштиёқи кучайиб бормоқда. Шу боис ўқувчилар билан олиб бориладиган касб-хунарга йўналтириш ишларини янгитдан кўриб чиқиш, уларни онгли ва мустақил касб танлашга тайёрлаш бу масалага ўзини масъул деган ташкилотларнинг муҳим вазифаларидан ҳисобланади.

Шу жиҳатдан караганда, ўқувчи-ёшларни касб-хунар танлашга тайёрлаш масаласига эътиборли бўлиш, уларнинг маълум бир касб-хунарга нисбатан бўлган лаёқат, мойиллик, иқтидор, истеъдод, қобилият, қизиқиш ва ақл-заковатиға аҳамият беришда ота-оналар, таълим муассасалари, жамоат ташкилотларининг масъулиятини ошириш ва уларнинг ижтимоий ҳамкорлигини таъминлаш талаб этилади.

2017-2018 ўқув йилида мактабларда 10-11-синфлар ташкил этилгач, ўқувчиларга касб-хунар ўргатишнинг янги тизимини жорий этиш вазифаси кун тартибига чиқди. Касб-хунар коллежларига бормаган ўқувчиларнинг бандлиги таъминлаш, уларни бирор тўғарак ёки машғулотга, касб-хунар ўрганишга жалб этиш муҳим вазифага айланди.

Бугунги кунда худди шу вазифани ҳозирда касб-ҳунар коллежларининг ўқув устахоналари негизида, умумий ўрта таълим муассасаларида ташкил этилган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари (ЎИЧМ) бажармоқда. Ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларида чуқурлаштирилган махсус тайёргарликни талаб этмайдиган тикувчи, ошпаз, сартарош, каштачи, дурадгор, сувоқчи, бўёқчи, чилангар, нонвой, қандолатчи каби 50 дан зиёд касб-ҳунарлар ўргатилади.

Ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари фаолиятини янада такомиллаштириш ва ривожлантириш учун 2017 йилнинг йилнинг 24 октябрида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан **“Умумий ўрта таълим муассасаларининг 10-11-синфлари ўқувчиларига касбий таълим беришга ихтисослашган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”**ги №868-сонли қарори қабул қилинди.¹

Ушбу қарорга кўра, 10-11-синф ўқувчилари таълим олиш билан биргаликда уларга касб-ҳунар ўргатиш, ўқувчиларнинг қизиқиш ва қобилиятларидан келиб чиққан ҳолда келажакда уларнинг таълимни давом эттиришлари ёки эгаллаган касблари бўйича меҳнат фаолияти билан шуғулланишларига шарт-шароитлар яратиш, ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларини ташкил этиш ва уларни зарур жиҳозлар билан таъминлаш каби масалалар амалга оширилади.

Ўтган қисқа вақт ичида ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларида умумий ўрта таълим мактабларининг 10-11-синф ўқувчиларига касбий таълим бериш мақсадида зарур хомашё ва материаллар билан таъминланиш кўзда тутилган бўлса-да, бу борада турли муаммолар, узилишлар пайдо бўлди. Айниқса, ҳудудларда 50 дан ортиқ касб-ҳунарларни ўрганиш учун шароитнинг йўқлиги, уларга бўлган талабнинг ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасида мавжуд эмаслиги ушбу касб-ҳунарларни яна қайтадан кўриб чиқишни тақозо этмоқда. Шунингдек, мазкур муаммолар ҳам ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари фаолиятига салбий таъсир кўрсатмоқда. Хусусан:

- амалий машғулотлар ўтказиш учун жиҳозларнинг етишмаслиги;
- касбий таълим бериш учун малакали мутахассисларнинг камлиги;
- касб-ҳунарлар бўйича дарслик ва қўлланмаларнинг тайёрланмаганлиги;
- ўқув машғулотлар учун шарт-шароитнинг етишмаслиги;
- давомаднинг суствлиги ва ҳ.к.

¹ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан “Умумий ўрта таълим муассасаларининг 10-11-синфлари ўқувчиларига касбий таълим беришга ихтисослашган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 24 октябрида №868-сонли Қарори.

Шунинг учун айни пайтда ЎИЧМларнинг самарали фаолият юритиши ва юзага келган муаммоларни бартараф этиш учун унга замонавий усулларни татбиқ қилиш зарурати пайдо бўляпти. Шундай инновацион усуллардан бири – кластердир.

Кластер – инглиз тилидан олинган бўлиб, таржимада гуруҳ, тўп, тўплам, боғ, шода каби маъноларни англатади.

Кластернинг амалий аҳамияти мамлакатлар, тармоқлар ва корхоналар иқтисодий рақобатбардошлигини ошириш ва юқори самарадорликка эришишни назарда тутди.

“Кластер” назарияси ривожланишидан унинг икки фундаментал тавсифини ажратиш кўрсатиш мумкин.

Биринчиси, кластерга уйғунлашган корхона ва фирмалар фаолияти аниқ бир хил турдаги товарлар бозори билан боғлиқ бўлиши зарур. Бундай боғлиқлик вертикал (харид ва сотиш занжири) ва горизонтал (қўшимча бўлимлар ва хизматлар, шунга кетадиган махсус сарфлар, технологиялар ёки институтлар ва бошқа алоқалардан фойдаланиш) бўлади.

Иккинчиси – кластерлар географик яқин жойлашган ўзаро боғлиқликдаги корхоналар гуруҳи бўлиб, улар ўртасидаги ўзаро иқтисодий-ижтимоий муносабатларни барқарорлашиши натижасида рақобатбардошликнинг ривожланиши, кўпроқ қўшимча қийматни яратишига ва бозорда сотилишига имкониятлар яратишдир.

Касбий кластер: Кластер – бир-бирига боғлиқ бўлган таълимий, маданий, илмий, ижтимоий, технологик ва ишлаб чиқариш ташкилотларни бирлаштирган маданий-тарбиявий тизимдир.

Ўқувчиларни мақсадли тайёрлаш:

Ташкилот ва корхоналарнинг юқори малакали кадрларга бўлган эҳтиёжини янада тўлиқроқ қондириш учун мақсадли тайёрлаш ташкиллаштирилади.

Ишлаб чиқариш корхонаси талабларига мувофиқ ЎИЧМ мақсадли ўқув режаси, ўқув фанлари, махсус курсларини шакллантиради. Масалан, худуддаги хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатига пластик трубаларда ишлашга ихтисослашган сантехник зарур бўлса, бу мутахассисни ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаси тайёрлаб бериши керак.

Иш берувчи корхоналар битирув имтиҳонларда ташкил этилган кенгашларида, аттестация комиссияларида, бўш иш ўринлари ярмаркаларида фаол қатнашади.

Корхоналар ўз соҳалари бўйича махсус лойиҳалар, стипендиялар ҳамда конкурслар ташкиллаштирилади.

Демак, ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари фаолиятига кластер тизимини жорий этиш учун қуйидагиларни амалга ошириш керак:

- касб-хунарлар бўйича малака талаблари, ўқув режалари ва дастурларини такомиллаштириш;
 - ўқувчиларнинг касб-хунар ўрганишлари учун зарур шарт-шароитларни яратиш;
 - ишлаб чиқариш корхоналари ва ЎИЧМ ўртасида уйғунлашган ҳамкорликни таъминлаш;
 - ЎИЧМни битирган ўқувчиларни таълимнинг кейинги босқичига ёки ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш фаолиятига йўналтиришга кўмаклашиш;
 - “Касб-хунар таълими тўғрисида”ги янги Қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш ва унда ЎИЧМларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини белгилаш;
 - замонавий касб-хунар бўйича дарсликлар, ўқув кўлланмалар, электрон воситалар яратиш;
 - амалий машғулотлар, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш учун мустаҳкам моддий-техник базани ташкил қилиш;
 - моҳир усталар, хунармандлар, ишбилармонлар, тикувчилар, нонвойлар ва бошқа касб эгаларининг иш тажрибаларидан фойдаланиш;
 - ЎИЧМдаги ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасини жаҳон талаблари даражасида такомиллаштириш ва унинг сифат ва самарадорлигини таъминлаш;
 - таълим муассасалари ва таълим тизимларини бирлаштириш асосида доимий профессионал таълим тизимини яратиш;
 - самарали молиявий-иқтисодий механизмларни жорий этиш;
 - касбий малакаларни сертификатлаш;
 - таълим муассасалари учун сифат менежменти тизимини яратиш;
 - ногиронлиги бор одамларга касбий таълим олиш имкониятини таъминлаш.
- Кластер тизими жорий этилган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари фаолияти қуйидагиларда намоён бўлади:*
- таълим, илм-фан ва ишлаб чиқариш соҳаларида янги билим ва технологияларни тарқатиш тизими яратилади, шунингдек, инновацион фаолият рағбатлантирилади, натижада инновацион маҳсулотнинг алоҳида шакли яратилади;
 - ўқув жараёнининг самарадорлиги ва сифати ошади;
 - таълим муассасалари ва уларнинг битирувчиларини жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий эҳтиёжларига ва меҳнат бозорининг талабларига мослаштириш таъминланади;

– ўқувчилар давлат-хусусий сектор ҳамкорлиги принципларига мувофиқ илмий-тадқиқот муассасалари ва корхоналар ходимларининг таълим, илмий ва инновацион жараёнларида иштирок этади;

– фан, таълим, техника, маданият ва ижтимоий соҳаларни ривожлантиришнинг устувор йўналишлари бўйича мутахассисларни тайёрлашда интеллектуал, моддий ва ахборот ресурсларидан фойдаланиш самарадорлиги оширилади;

– таълим, иқтисодиёт ва ижтимоий аҳамиятга молик кенг кўламли лойиҳаларни амалга ошириш учун шарт-шароит яратилади, илмий тадқиқотлар ва инновацион фаолият фаоллашади;

– жамиятнинг ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланишида ЎИЧМнинг роли ошади;

□ – малакали мутахассислар тайёрлаш учун зарур шарт-шароитлар яратилади;

– турли даражалардаги касб таълими дастурларини амалга оширадиган асбоб-ускуналарни синовдан ўтказиш учун тажриба участкалари шакллантирилади;

– ўқув-педагогик кадрларнинг ижодий салоҳиятини ва услубий ютуқларини тўплаш ва жамлаш, уларнинг ижодий ишлари учун қулай шарт-шароитлар яратилади;

– ЎИЧМнинг кадрлар салоҳияти доимий равишда такомиллашиб боради, илмий ва педагогик мактаб фаолияти ривожланади, илмий ва педагогик анъаналарнинг кўпайиши таъминланади;

– ўқувчиларнинг илғор педагогик технологиялардан фойдаланган ҳолда таълимнинг танланган шакллари учун ўқув жараёнига тўлиқ қатнашиш имконияти таъминланади;

– ўқувчилар учун қулай ўқув шароитлари шаклланиб, ўқувчиларнинг талаб ва истаклари бўйича таълимнинг оптимал даражаси оширилади, таълим хизматлари кенгайди ва такомиллашади;

– таълимни бошқарув органлари билан ижтимоий ҳамкорлик тизими яратилади;

– илмий, техник ва ахборот материаллари нашр қилинади ва тарқатилади.

Шундай қилиб, ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари кластери деб, бири-бирига боғлиқ бўлган таълимий, касбий, илмий, ижтимоий, технологик ва ишлаб чиқариш ташкилотларини бир мақсад йўлида бирлаштирган ва қатъий натижа берадиган касбий-тарбиявий тизимга айтилади.

Инновацион ёндошув асосида ёшларни тадбиркорлик кўникмаларини эгаллашга тайёрлаш, уларга замонавий шароитда кичик бизнес,

тадбиркорликка оид билимларни ўргатишни илмий-назарий ва амалий асосларини ўрганиш натижасида:

– миллий хунарманчилик воситасида талабаларда ташкилий, лойиҳавий компонентларни долзарблаштириш, объектив ва субъектив омилларнинг таъсирини ўрганиш асосида тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантириш мезонлари аниқлаштирилади;

– фасилатив ёндашув асосида миллий хунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришнинг такомиллаштирилган инновацион модели ишлаб чиқилади;

– миллий хунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик қобилиятларини ривожлантиришнинг локал-модулли технологияси ишлаб чиқилади:

– миллий хунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик қобилиятларини ривожлантиришга доир дарсдан ташқари машғулотлар дастури ва методик таъминоти яратилади.

Агар кластер тизими ЎИЧМларга татбиқ этилса, қуйидаги манфаатларга эришиш мумкин:

Давлат манфаати – рақобатбардош кадр етишиб чиқади, иш сифати яхшиланади, маҳсулот сифати ошади, миграция масалалари ижобий ҳал бўлади, иқтисодий ўсиш юзага келади.

Ишлаб чиқариш корхонаси манфаати – сифатли кадрлар билан таъминланади, рақобат кучаяди, молиявий ҳолати ривожланади, четга экспорт тизими йўлга қўйилади, ишлаб чиқариш турлари кенгаяди, янги замонавий инновацион технологиялар билан таъминланади. Халқаро ҳамкорлик йўлга қўйилади, сифат кўрсаткичига, яъни ўз “Бренд”ига ва йирик завод-фабрикаларга эга бўлади.

Таълим муассасаси манфаати – касбий таълим сифати ва самарадорлиги ошади, ўқувчининг бандлиги таъминланади, Устоз-шогирд аънаналари ривожланади, соғлом ижтимоий-психологик муҳит шаклланади, ўқувчиларнинг маънавий дунёқараши мустаҳкамланади.

Маҳалла манфаати – ёшлар бандлиги таъминланади, ишбилармонлик тараққий этади, яқка тартибдаги тадбиркорлик фаолияти ривожланади.

Ота-оналар манфаати – иқтисодий барқарорлик, бандлик, турли хил оқимларга кириб кетишнинг олди олинади, кадриятлар тикланади, ота-онани ҳурмат қилиш, уларни қадрига етиш, меҳр-оқибат, меҳнатсеварлик, ватанпарварлик каби хусусиятлар ривожланади.

Ўқувчилар манфаати – жамиятга керакли шахс бўлиб етишади, малакали мутахассисга айланади, қўшимча даромад олиш имкониятига эга бўлади.

Ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаси манфаати – моддий таъминот базаси кенгаяди, сифатли кадр тайёрланади, ишлаб чиқариш, тадбиркорлик ривожланади, иқтисодий таъминот яхшиланади.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, бугунги шиддат билан ривожланиш палласида рақобатбардош кадрларга эътибор ҳар қачонгидан кучайган. Касб-ҳунар таълимининг дастлабки босқичи бўлган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуалари фаолиятини замон талаблари даражасида ривожлантириш, унга кластер усулини жорий этиш кўзланган мақсадга, натижага эришишнинг, муаммоларни бартараф этишнинг бирдан-бир йўлидир.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018-йил 25-январдаги “Умумий ўрта, ўрта махсус ва касб-ҳунар таълими тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5313-сон Фармони. www.lex.uz

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017-йил 24-октябрдаги “Умумий ўрта таълим муассасаларининг 10-11-синфлари ўқувчиларига касбий таълим беришга ихтисослашган ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги №868-сонли қарори. www.lex.uz

3. Валиева Ф. Кластер тизимини ўқув-ишлаб чиқариш мажмуаларига жорий этишнинг ўзига хос хусусиятлари – Т.,2018.№4.106-113б.

**Муқимий номидаги Қўқон давлат педагогика институти
ўқитувчиси Адҳамжон Абдурашидовнинг “Инновацион ёндашув асосида
ёшларда тадбиркорлик кўникмаларини шакллантиришнинг назарий-
методологик асослари” номли мақоласига**

Т А Қ Р И З

Бугунги кунда Ўзбекистон Республикасида иқтисодий ривожланишнинг глобаллашуви шароитида давлатнинг рақобатбардошлиги унинг мавжуд илмий-маърифий ва илмий-техникавий салоҳиятдан тўлақонли фойдаланиш, инновацияларни иқтисодиётга кенг тадбиқ этиш орқали мамлакатнинг барча соҳаларини ривожлантириш, айниқса, кичик тадбиркорлик ва миллий хунармандчиликни ҳар томонлама қўллаб қувватлаш, ёшларга бу соҳада зарурий имтиёзлар яратиш орқали уларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Бозор иқтисодиёти шароитида алоҳида ўзига хос омиллардан бири бу ёшларда тадбиркорлик кўникмалари шаклланишидир. Зеро, тадбиркор деб, иқтисодий ресурслар: ишлаб чиқариш воситалари, ишчи кучи ва табиий ресурсларнинг бир-бирига қўшилишини таъминлайдиган ташкилотчи, янгиликка интилувчи ташаббускор, иқтисодий ва бошқа хавф-хатардан кўрқмайдиган кишиларга айтилади;

Айнан бугунги кунда миллий хунарманчилик воситасида инновацион ёндашув асосида талабаларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришнинг педагогик шарт-шароитларини илмий-назарий жиҳатдан асослаш ва мавзу юзасидан илмий-методик тавсиялар ишлаб чиқиш талаб этилмоқда. Миллий хунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантириш компонентлари, омиллари ва мезонлари аниқлаштириш; миллий хунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришнинг педагогик моделини ишлаб чиқиш; миллий хунарманчилик воситасида талабаларда инновацион ёндашув асосида тадбиркорлик қобилиятларини ривожлантириш технологияси ишлаб чиқиш; миллий хунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришда илмий-назарий асосларни ўрганиш муҳимдир.

Юқоридагиларни ҳисобга олиб Қўқон давлат педагогика институти ўқитувчиси Адҳамжон Абдурашидовнинг “Инновацион ёндашув асосида ёшларда тадбиркорлик кўникмаларини шакллантиришнинг назарий-методологик асослари” номли мақоласини нашрга тавсия этаман.

Қўқон ДПИ доценти,

психология фанлари номзоди:

Д.А. Салиева

**Муқимий номидаги Қўқон давлат педагогика институти
ўқитувчиси Адҳамжон Абдурашидовнинг “Инновацион ёндашув асосида
ёшларда тадбиркорлик кўникмаларини шакллантиришнинг назарий-
методологик асослари” номли мақоласига**

Т А Қ Р И З

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ва Президенти олиб бораётган ижтимоий-иқтисодий сиёсатда мамлакат ҳаётининг барча жабҳаларини тубдан ривожлантиришга, айниқса келажак авлодни униб-ўсиши учун барча зарурий шарт-шароитлар яратишга муҳим аҳамият берилмоқда.

Бозор иқтисодиёти шароитида тадбиркор бу - иқтисодий ресурслар: ишлаб чиқариш воситалари, ишчи кучи ва табиий ресурсларнинг бир-бирига қўшилишини таъминлайдиган ташкилотчи, янгиликка интилувчи ташаббускор, иқтисодий ва бошқа хавф-хатардан қўрқмайдиган кишилардир.

Бугунги кунда миллий ҳунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантириш компонентлари, омиллари ва мезонлари аниқлаштириш; миллий ҳунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантиришнинг педагогик моделини ишлаб чиқиш; миллий ҳунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик қобилиятларини ривожлантириш технологияси ишлаб чиқиш; миллий ҳунарманчилик воситасида талабаларда тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантириш самарадорлигини оширишга доир илмий асосланган таклиф ва тавсияларни ишлаб чиқиш муҳимдир.

Талаба-ёшларда тадбиркорлик кўникмалакарини эгаллашга тайёрлаш, уларга замонавий шароитда кичик бизнес, тадбиркорликка оид билимларни ўргатиш лозим. Бу эса уларнинг мамлакат иқтисодий барқарорлиги ва тараққиётини таъминлаш учун меҳнат қилишлари, ўз вақтларини фойдали ишларга сарфлашларига кўмаклашади. Шу жиҳатдан қараганда, ўқувчи-ёшларни касб-ҳунар танлашга тайёрлаш масаласига эътиборли бўлиш, уларнинг маълум бир касб-ҳунарга нисбатан бўлган лаёқат, мойиллик, иқтидор, истеъдод, қобилият, қизиқиш ва ақл-заковатига аҳамият беришда ота-оналар, таълим муассасалари, жамоат ташкилотларининг масъулиятини ошириш ва уларнинг ижтимоий ҳамкорлигини таъминлаш талаб этилади.

Қўқон давлат педагогика институти ўқитувчиси Адҳамжон Абдурашидовнинг “Инновацион ёндашув асосида ёшларда тадбиркорлик кўникмаларини шакллантиришнинг назарий- методологик асослари” номли мақоласини нашрга тавсия этаман.

Қўқон ДПИ доценти,

педагогика фанлари доктори:

Н. Ш. Эрқабоева